

Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 273 ncü maddesi hükmünün, askerî mahkemelerden verilen ve umumi ceza evlerinde infazı gereken cezalara da şâmil olup olmadığı hususunun tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (3/135)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 72/214, 996

6 . XII . 1954

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 273 ncü maddesi hükmünün, askerî mahkemelerden verilen ve umumi ceza evlerinde infazı gereken cezalara da şâmil olup olmadığı hususunun tefsirine dair Millî Müdafaa Vekâletinden alınan 10 . XI . 1954 tarihli ve 54/7377 sayılı yazısıyla ilişiklerinin suretleri sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

M. M. V.

Müsteşarlığı

As. Adalet İş. Başkanlığı

Kısım : 4

Sayı : 54 - 7377

Ankara : 10 . XI . 1954

Başvekâlete

1631 sayılı As. M. U. K. nun 273. maddesi (As. mahkemelerden verilen ve katileşen ceza hükümleri, tasdik işareti üzerine infaz edilir. Ceza dâvası ikame eden adli âmirler tarafından tatbik edilir) hükmü muhtevirdir. Ancak As. mahkemelerden verilen ve katileşen ve infazı gereken cezaların 1632 sayılı As. C. K. 3514 sayılı Kanunla muaddel 39. maddesinin 1. No.lu bendinin A, B, C, D fıkralarında yazılı hallerde As. ceza evlerinde ve 3. No.lu bendinin A, B, C, D, E fıkralarında yazılı hallerde ise umumi ceza evlerinde çektirilmeleri gerekmektedir.

As. C. K. nun muaddel 39. maddesinin 3. No.lu bendinin (e) fıkrasındaki hüküm ve As. M. U. K. 273. maddesinin mutlak ifade tarzı adli âmirler tarafından tatbik edilecek olan cezanın hem umumi ve hem de As. ceza evlerinde mahkûmiyetlerini çekecek olan sivil veya askerî şahıslara aidiyetinde şüphe bırakmamaktadır. Diğer taraftan cezaların infazının tehirinden bâhis bulunan As. M. U. K. nun 4033 sayılı Kanunla muaddel 275. maddesinin 1. No.lu bendi yine asker ve sivil tefriki yapmaksızın As. mahkemelerden verilen hürriyeti bağlayıcı cezaların ancak mahkûmun akıl hastalığına düşer bulunması veyahut mevcut diğer hastalığı dolayısıyla ceza infazının mahkûmun hayatı için bir tehlike teşkil edileceği hallere maksur kılınmış ve tehir için bundan başka bir sebep kabul edilmemiştir. ~~Vâkı kanunun bu tarz hareketinin saiki rüyeti~~ As. mahkemelerin vezaifi cüm-

lesinden bulunan suç faillerinin işledikleri fiillerin ordu bünyesine akis ve tesiri dolayısıyla gösterilen iki sebep haricinde cezanın infazından beklenen gayenin süratle elde edilmesini teminde aramak lâzımdır. Bu suretle de C. M. U. K. 399. maddesinin 3. fıkrası ile 400. maddesinde mevcut ceza tehiri sebepleri As. M. U. K. nunda kabul edilmemiştir.

Hal böyle iken sivil eşhas hakkında As. Mahkemelerden verilen cezaların umumi ceza evlerinde infaz ettirilmesi yolunda adli âmirler tarafından tavsit olunan bâzı mahallî C. M. U. liklerine gönderilen ilâmların infazına geçilmiyerek mahkûmların talepleri üzerine C. M. U. K. nun 400 ncü maddesine dayanılarak tehir kararı verdikleri anlaşılmaktadır. Bu çeşit muameleler hakkında Adliye Vekâletine yapılan müracaata karşı alınan cevabi yazılardan ise C. M. U. liklerince yapılmakta olan bu türlü tatbikata iştirak edilmekte olduğu görülmüştür. Bu mevzudaki yazışmalara dair evrak suretleri ekte takdim kılınmıştır.

Adliye Vekâletinden verilen cevabi yazı suretlerinin tetkikinden de anlaşılacağı veçhile müşarünileyh vekâlet As. M. U. K. nun 273 ncü maddesini, askerî şahıslar hakkında As. Mahkemelerden sâdır olarak mahkûmiyet hükümlerine hasran mütalâa etmekte ve sivil şahıs hakkında C. M. U. K. nun 400 ncü maddesinin vaz'ındaki esbabı mucibeye dayanarak As. Mahkemelerden sivil eşhas hakkında sâdır olan mahkûmiyet hükümlerinde bu maddede gösterilen sebebin ceza tehirini mucip olacağını ve buna da C. M. U. lerinin salâhiyettar bulduklarını, aksi halin umumi ceza evlerinde cezalarını çeken muhtelif şahıslar arasında ceza infaz sistemlerinde ikilik yaratabileceği ileri sürülmektedir.

Her şeyden evvel bu düşünce tarzında iki ayrı halin yekdiğerine tedahül ettirildiği görülmektedir. Zira As. Mahkemelerden verilen ve infazı gereken cezaların tehirince C. M. U. K. nun 400 ncü maddesindeki hüküm cari olup olmadığı ile As. Mahkemelerce verilen ve umumi ceza evlerinde çektirilmesi gereken cezaların tehirine C. M. U. liklerinin salâhiyettar bulunup bulunmadıkları, yekdiğerinden ayrılması icabeden başka başka hallerdir.

Birinci halin kabulüne : Yukarda arz ve tafsil olunan sebepler muvacehesinde imkân görülemektedir. İkinci hale gelince : Gerek askerî şahısların ve gerekse sivil şahısların As. Mahkemelerden verilen ve umumi ceza evlerinde çektirilmeleri icabeden cezaları hakkında hükmü veren mahkemenin adli âmirinin salâhiyeti As. M. U. K. 273 ncü maddesinin sarih ve mutlak hükmü ile muayyendir. Maddede asker veya sivil şahıs tefriki yapılmadığı gibi ceza infaz mahalline de bir işaret mevcut değildir.

Askerî Ceza Kanununun muadîel 39 ncü maddesinin 3 No. lu bendi gereğince umumi ceza evlerinde cezalarının infazı gerekenler hakkında diğerk mevzuat muvacehesinde C. M. U. liklerinin ancak tavsiti icabetmektedir. Bu hal C. M. U. liklerine As. mahkemelerden verilen hükümlerin infazına tavassut eden bir makam olarak kabulünü icabettirir. Nitekim umumi mahkemelerden verilip As. ceza evlerinde infazı gereken cezalar hakkında da adli âmirlerin durumu bu mahiyettedir. Aksi hal mülâhaza olunduğu takdirde ise, umumi mahkemelerden verilen ve As. ceza evlerinde infaz olunan cezalar hakkında da adli âmirlerin infaz ve As. M. U. K. nuna göre tehir salâhiyetlerinin bulunduğunu kabul demek olur ki, vatandaşların bir kapunun bahsetmiş olduğu haklardan istifadesine mâni olunması neticesini doğuran bu halin vâzı kanunun maksadından ne miktar uzak bulunduğunu izaha lüzum görülmemektedir.

Yine bu mevzuda As. M. U. Kanununun 273 ncü maddesinin yalnız askerî şahıslara hasran mütalâasının hangi sebebe dayandığı da anlaşılammaktadır. Zira askerî şahıslar yalnız askerler olmayıp kimlerden ibaret bulunduğu da As. C. Kanununun 3 ncü maddesinde tasrih edilmiş bulunmaktadır. Bu usulün sivil şahıslara tatbikını zaruri gören Adliye Vekâletinin yine sivil şahıslardan bulunan müstahdemlere, sivil memurlara ve üzerlerinde askerlik sıfatı bulunmayan askerî talebelere tatbikından sarfınazar etmiş olması da izaha muhtaç bulunmaktadır. As. M. U. K. nun, As. mahkemelerden verilen hükümlerdeki cezaların tehirine karar verilme salâhiyetinin munhasıran adli âmirlere ait bulunduğu o kadar aşikârdır ki, aynı kanunun 275 ncü maddesinin II numaralı bendi seferberlikte bu salâhiyeti mahkeme adli âmirine dahi tanımamış bunun üstü bulunan adli âmirliği salâhiyetli kılmıştır. Bundan maada vâzı kanun C. M. U. liklerine bu türlü bir

salâhiyet tanımış bulunsaydı yine aynı kanunun 2861 sayılı Kanunla muaddel 280 nci maddesi-
nin son fıkrasını tedvine asla bir lüzum ve ihtiyaç görmezdi.

C. M. U. Kanununun 399 ve 400. maddelerindeki hükümlerin As. Mahkemelerden verilen hüküm-
ler hakkında da kıyasen tatbiki bir an için kabul edilse dahi bu mevzuda C. M. U. Liklerinin değil
ancak adlî âmirlerin salâhiyetli bulunacakları teemmül edilebilir. Bu itibarlardır ki, ceza infaz makam-
ları arasında çeşitli ihtilâflara yol açmakta bulunan ve yazışmalar neticesi halli mümkün bulunmadığı
yukarda arz olunan bu halin önüne geçmek ve kanun hükmünün bir siyak üzere tatbikini sağlamak
için As. M. U. K. 273. maddesi hükmünün As. Mahkemelerden verilen ve umumi ceza evlerinde in-
fazı gereken cezalara da şâmil olup olmadığı hususunda keyfiyetin Türkiye B. M. Meclisince
tefsirinin kesin bir çare bulunduğu mütalâa olunmaktadır.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

M. M. V.
E. Menderes

T. C.

M. M. V.

Müsteşarlığı

Askerî Adalet İşleri Bşk.

Kısım : 4

Sayı : 54/2617

Ankara, 19. IV. 1954

Öz : Zeki Kalkavan'ın cezasının
infazı hakkında.

Adliye Vekâletine

XV. Kor. K.

1. XV. Kolordu K. lığından alınan 18 Nisan 1954 gün, 54/20131-21042 sayılı yazıda, askerlik
işine hiyle karıştırmak suçundan adı geçen kumandanlık As. Mahkemesince 4 ay hapse hükümlü
Zeki Kalkavan hakkındaki ilâma ait cezanın As. C. K. nun 3514 sayılı Kanuna muaddel 39 ncu
maddesinin 1 numaralı fıkrasının muhalifi mefhumuna göre umumi hapisanelerde infazı icabet-
mekte olduğundan bu hususa ait ilâmın İstanbul C. Müddeiumumiliğine tevdi kılındığı ve fakat mah-
kûmun İskenderun'da bulunması ve infazın mezkûr mahal umumi ceza evinde icrası hakkında ta-
lebi sebk etmiş olması itibariyle evrakın İskenderun C. Müddeiumumiliğine tevdi kılındığı ve mezkûr
makam tarafından da Kor. K. lığına gönderilen 26. III. 1954 gün ve 93 sayılı yazıdan mahkûmun
bu cezasının Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncu maddesine tevfikeyen dört ay tehirine kar-
rar verildiği anlaşılmaktadır.

İnfaz salâhiyetinin C. müddeiumumiliklerine ait bulunduğu ahvalde yapılan muamelenin ka-
nuna uygunluğu derkâr ise de 1631 sayılı As. M. U. K. nun 273/2 nci maddesi aynen «ceza, dâ-
vayı ikame eden adlî âmirler tarafından tatbik olunur.» hükmünü muhtevî olup As. Mahkemeler-
den verilen ve kısa hapis cezalarından maada hürriyeti tahdideden cezaların hangi sebeplerle ve
kimler tarafından tehirine karar verileceği de yine aynı kanunun 275/1. maddesinde musarrahtır.

As. C. K. nun muaddel 39 ncu maddesinin 1. numaralı fıkrasındaki hükmün muhalifi mefhu-
mu infaz salâhiyetini değil ancak infaz mahallini göstermiş ve As. M. U. K. nun 273/2. maddesi-
ne istisnai bir hüküm vaz'etmiş olduğundan As. mahkemelerden verilen hürriyeti tahdideden
hükümlerin umumi ceza evlerinde infazı gereken ahvalde hâdisede olduğu gibi Ceza Muhakemele-
ri Usulü Kanununun 400 ncu maddesinin C. müddeiumumiliklerince tatbikına kanunen imkân bu-
lunmadığı mütalâa olunmaktadır.

Gereğinin buna göre takdir olunarak İskenderun C. Müddeiumumiliğine bu bapta icabeden em-
rin verilmesini arz ve rica ederim.

2. Gereği için Adliye Vekiline arz edilmiş, ve 12 Nisan 1954 gün As. Mah. 54/20131-21042
sayılı yazıya cevap olarak bilgi için XV. Kor. K. lığına yazılmıştır.

M. M. V. Y. Müsteşar Y.
İmza

T. C.

Adliye Vekâleti

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Sayı : Genel, Özel 20288

Ş . VII . 1954

Özü: Askerî mahkemece 4 ay hapis cezasına mahkûm edilmiş olan Zeki Kalkavan hakkında.

Millî Müdafaa Vekâletine

19 . IV . 1954 gün ve Askerî Adalet İşleri Reisliği 4. Kısım 54/2617 sayılı Y. K.

Askerî mahkemece mahkûm edilmiş olan Zeki Kalkavan hakkında İskenderun ve Hatay C. Müddeiumumiliklerinden alınan karşılık yazılara göre;

Askerlikten kurtulmak için hile yapmaktan maznun ve sivil eşhastan Zeki Kalkavan'ın Askerî Ceza Kanununun 81 nci maddesine tevfikân 4 ay müddetle hapsine dair verilir bir ayı mevkufen geçmiş bulunan 15 nci Kor. Askerî mahkemesinin 29 . IV . 1953 tarihli ilâmının, bakıye üç ay cezanın infazı için İskenderun C. Müddeiumumiliğine gönderildiği, mütaakiben Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesi mucibince infazın tehiri talebini mutazammın mahkûm tarafından verilen istidada bildirilen sebeplerin yerinde olduğu tahkik ve tesbit olunarak 500 lira kefalet mukabilinde infazın 4 ay müddetle tehir edildiği ve tehir müddetinin 1 . VII . 1954 tarihinde sona ereceği anlaşılmıştır.

Bilindiği veçhile, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesi, istihsal ve kazançları senenin muayyen mevsim ve zamanlarına inhisar eden mahkûmların bu mevsim ve zamanlarda cezalarının infazı dolayısıyla kendilerini ve ailelerini mahkûmiyetin gayesi haricinde ağır bir zarardan korumak maksadiyle mevzu olup, askerlik hizmetini ifa etmekte olan şahıslar için böyle bir durum mevzu bahis olamayacağı cihetle, Askerî Muhakeme Usulü Kanununda, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesine mütenazır bir hüküm sevk edilmemiştir.

Şu izahata ve mahkûm Zeki Kalkavan'ın sivil eşhastan olup bu kabil kimseler hakkında askerî mahkemelerce hükmolunan cezalarda, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesi hükmünün tatbik olunamayacağına dair de Askerî Muhakeme Usulü Kanununda bir hüküm bulunmamasına göre, bu hususta İskenderun C. Müddeiumumiliğince yapılan muamelede bir isabetsizlik görülmemiştir.

Keyfiyet mütalâa olarak saygı ile arz olunur.

Adliye Vekili Y.

Müsteşar V.

İmza

T. C.

M. M. V.

Müsteşarlığı

Askerî Adalet İşleri Bşk.

Ks. : 4

Sayı : 54/4428

Ankara

15 . VII . 1954

Öz : As. Mahkemelerce verilen
cezaların infazının tehiri
Hk.

Adliye Vekâletine

5 . VII . 1954 gün C. İş. U. Md. 20288 sayılı yazıya K :

Askerlik işine hiyle karıştırmak suçundan dolayı Zeki Kalkavan hakkında XV. Kor. As. Mahkemesince verilip usulen tasdik ve infazı emredilen 4 aylık hapis cezasını infaza memur İskenderun C. Müddeiumumiliğince C. M. U. K. nun 400 ncü maddesine istinaden dört ay tehirinde isabetsizlik görülmediğine dair mütalâa tetkik edildi :

Adli teşkilâta müterafik olarak ve ordunun ihtiyaç ve teşkilâtı ile telifi suretiyle vaz'edilen 1631 sayılı As. M. U. K. nun 273 ncü maddesi As. Mahkemelerden verilen ve katılaşan ceza hükümlerinin tasdikı üzerine infaz edileceğini ve cezanın dâvayı ikame eden adli âmir tarafından tatbik edileceğini belirtmiş olup aynı kanunun 274 ve 275 nci maddeleri de cezaların infazının hangi hallerde ve kimler tarafından tehir edileceğini tahdidî bir şekilde tadat etmiştir.

As. M. U. K. nunda bu yolda hüküm mevcut iken C. M. U. K. 396 ncı maddesi gereğince umumi mahkemelerden verilen ve icrası kabil olduğu usulen reis veya hâkim tarafından tasdik edilen hükümlerin infazını takip ile vazifeli C. Müddeiumumilerine böyle bir salâhiyetin tanınması kanunun vaz'ı gayesine aykırıdır.

Esasen C. M. U. K. nun 400. maddesi 377 ve mütaakıp maddelerini itmam eder durumda olduğundan ve mezkûr kanun hükümleri de C. Müddeiumumilerinin infazı ile vazifeli olduğu hallere munhasır bulunduğundan As. M. U. K. nunda mevcut tehir sebeplerine rağmen As. Mahkemelerce hükmolunan cezalarda C. M. U. K. nun 400. maddesi hükmünün tatbik edilemeyeceğine dair bir hüküm bulunmasına lüzum yoktur.

Zira cezaların infazı mevzuunda C. M. U. K. nunda mevcut hükümlere göre muamele ifası icabetseydi As. M. U. K. 280. maddesinde mevcut hüküm gibi cezaların infazına mütaallik hükümler vaz'edilmektense infaz işleri C. M. U. K. nun infaza mütaallik hükümlerine göre icra edilir demek suretiyle iktifa edilirdi.

Nitekim As. M. U. K. nun 280. maddesi hürriyeti tahdideden cezalar hilâfına para cezalarına dair verilmiş olan hükümlerin C. Müddeiumumiliklerince umumi hükümlere göre infaz olunacağını tasrih etmektedir. Kaldı ki,

As. M. U. K. nunda muhalif hüküm bulunmadığından C. M. U. K. nun 400 ncü maddesinin kıyasen tatbiki dahi As. M. U. K. nun 273. maddesindeki sarih kayda göre salâhiyetli adli âmire ait olup infaza tavassut eden C. Müddeiumumiliğine teşmil edilemez.

Binaenaleyh : Durumun bir defa daha tetkiki suretiyle Vekâletin yukarda belirtilen görüşüne iştirak edildiği takdirde emsal hâdiselerde cezaların infazı muamelelerinin tehir ve gecikmelerine mâni olunması zımında keyfiyetin tamimen C. Müddeiumumiliklerine tebliğini ve neticenin bildirilmesini arz ederim.

Millî Müdafaa Vekili

E. Menderes

T. C.

Adliye Vekâleti

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Sayı : 33501

3 . XI . 1954

Özü : Askerî mahkemelerce sivil şahıslar hakkında hükmedilen cezaların tâbi olduğu infaz usulüne dair.

Millî Müdafaa Vekâletine

15 . VII . 1954 gün ve Askerî Adalet İşleri Başkanlığı 4 ncü kısım 54/4428 sayılı yazı K. :

Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 273 ncü ve mütaakıp maddeleri; askerî mahkemelerce askerî şahıslar hakkında hükmedilen ceza ilâmlarının tatbik ve infazına mütedair hükümleri ihtiva etmektedir. Binaenaleyh, sivil şahıslar hakkında askerî mahkemelerce hükmolunan cezaların infazında dahi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Ceza ve Tevkif Evlerine ait Nizamname hükümlerinin cari olması icabeder. Aksi takdirde nevi ve miktarı bakımından ayniyat arz eden ve yine aynı müessesede, yani umumi ceza evinde infazı gereken cezalarda başka başka usullerin tatbiki gibi mütezat bir neticeye varılır.

Evvelki yazımızda arz edildiği veçhile, askerlik hizmetinde işledikleri suçlardan dolayı askerî mahkemelerce, hattâ umumi mahkemelerce mahkûm edilmiş olan şahıslar için, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesinde derpiş olunan durum mevzuubahis olamaz. Çünkü; şahıs askere alınmakla hususi işleriyle alâkasını kesmiş ve bütün zamanını askerlik hizmetine tahsis etmiş bulunmaktadır.

Halbuki sivil şahıslar, askerî mahkemelerce mahkûm edilmiş olsa dahi, daima şahsi işleriyle iştiğal halindedir. Bu cümleden olmak üzere mahkûm bilfarz yüzlerce dönüm mezruata sahip olduğu halde işlerini tedvir edecek elemanı veya malî kudreti olmayabilir. Buna rağmen, mücerret askerî mahkemece mahkûm edilmiş olduğundan bahisle cezanın derhal infazı cihetine gidilmesi, kendisinin ve ailesi efradının mahkûmiyetin gayesi haricinde ağır zarara duçar olmalarını intaçedecektir ki, bunun da kanunun ruhiyle kabili telif olmayacağı arzdan vâreste bulunmuştur.

Bu itibarla, askerlikten kurtulmak için hile kullanmak suçundan dolayı askerî mahkemece Askerî Ceza Kanununun 81 nci maddesine tevfiakan dört ay müddetle hapse mahkûm edilmiş bulunan Zeki Kalkavan hakkındaki cezanın, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncü maddesine göre tehirine dair İskenderun Cumhuriyet Müddeiumumiliğince yapılan muamelede bir isabetsizlik bulunmadığı mütalâa olarak arz olunur.

Adliye Vekili Y. Müsteşar
Rüştü Uşkent

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 3/135

Karar No. 21

11 . II . 1955

Yüksek Reisliğe

Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 273 ncü maddesi hükmünün, askerî mahkemelerden verilen ve umumi ceza evlerinde infazı gereken cezalara da şâmil olup olmadığı hususunun tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi encümenimizde Adliye ve Millî Müdafaa vekâletlerinin mümes-silleri de bulunduğu halde görüldü.

Adliye Vekâletinin mütalâası ekseriyetle kabul edildi.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Müdafaa En. Reisi Mazbata Muharriri
Bolu Elâzığ

F. Belen

M. Ş. Yazman

Kâtip
Erzincan
M. R. Sanalan

Ankara
S. Kurtbek
Erzurum
Muhalifim
İ. A. Akdağ

Ankara
Muzaffer Ergüder
İmzada bulunamadı

Edirne
K. Yaşınkılıç
İstanbul
A. F. Cebesoy

İstanbul
T. Yazıcı
Kocaeli
Muhalifim
K. Meriç
Niğde
Z. Üner

Kastamonu
A. M. Tanöver
Muş
Ş. Ağaoglu
Rize
K. Baltalı
Seyhan
S. Tekelioğlu

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni
Esas No. 1/135
Karar No. 33

18 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Askerî mahkemelerce verilen, şahsi hürriyeti tahdid edici cezalardan Askerî Ceza Kanununun 39 ncu maddesinin 3 numaralı bendinin A, B, C, D, E fıkraları gereğince Umumi Ceza Evlerinde infazına başlanan hallerde cumhuriyet müddeiumumilerinin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncu maddesinde belirtilen tehir salâhiyetini haiz bulunmadığı şeklindeki Millî Müdafaa Vekâletinin düşüncesine mukabil, Adliye Vekâletince cumhuriyet müddeiumumilerinin C. M. U. Kanununun 400 ncu maddesindeki tehir salâhiyetini istimal e salâhiyetleri bulunduğu mütalâa edilmesi müvacehesinde, Millî Müdafaa Vekâletinin işarı üzerine keyfiyetin tefsir yoluyla halli hususunun Başvekâletce istenilmesine binaen Reislikçe işin encümenimize tevdiî sonunda, tetkik ve müzakere olundu:

Her ne kadar Adliye Vekâletinin Millî Müdafaa Vekâletine yazdığı 5 . VII . 1954 gün ve 20288, 3 . XI . 1954 gün ve 33501 sayılı mütalâalarında, Askerî mahkemelerce mahkûm edilip te cezaları umumi ceza evlerinde çektirilen şahıslar hakkında cumhuriyet müddeiumumilerinin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 400 ncu maddesine göre şartları haiz olduğu takdirde cezanın infazını 4 aya kadar tehir salâhiyetini haiz olması lâzımgeldiğini, aksi takdirde nevi ve miktarı bakımından ayniyet arz eden ve yine aynı müessesede yani umumi ceza evinde infazı gereken cezalarda başka başka usullerin tatbiki gibi mütezat neticeler hüsule geleceğini belirtmekte ve encümen müzakereleri es-

nasında da Adliye Vekâleti mümessili bu düşünce ve mütalâada ısrar etmiş ise de Askerî Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun Umumi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundan daha sonra neşir ve meriyete giren bir Hususi Usulü Muhakeme Kanunu olmasına, buna mukabil Askerî mahkemelerce verilen cezaların infaz şekilleri yanında infazın tehiri sebepleri arasında 275 nci maddesiyle akıl hastalığı ve bâzı şartları ihtiva eden diğer hastalık hallerini Umumi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 397 - 399 ncu maddesine mütenazır olarak almış iken Umumi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 399/Son maddesinde yazılı gebelik ve 400 ncu maddesinde yazılı, kendisini veya ailesini ağır bir zarara dâçar edici sebeplere müstenit tehir hallerini kabul etmemiş bulunmaktadır.

Sadece bu husus, vâzı kanunun, askerî mahkemelerce verilen cezaların infazında, bu cezaların ordunun bünyesine tesir ve inikâs eden fiillerden neşet etmesi dolayısıyla, infazlarında, Umumi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundan farklı bir infaz sistemi kabul ettiğini, bu sebeple askerî mahkemelerce verilen cezaların, umumi ceza evlerinde infazına başlanırken, cumhuriyet müddeiumumilerinin Umumi Ceza Muhakeme Usulü Kanununun 400 ncu maddesinin kendilerine verdiği tehir salâhiyetini bunlar hakkında kullanamayacağını göstermeye kâfi bulunmaktadır.

Kaldı ki, Askerî Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 273 ncu maddesinde askerî mahke-

melerden verilen cezaların âmiri adlînin tasdik şerhi üzerine infaz edileceği cezanın dâvasını, ikame eden adlî âmirler tarafından tatbik edileceği de açıkça yazılıdır.

273 nû maddenin bu sarîh hükmü muvacehesinde, Askerî Ceza Mahkemelerince verilên şahsi hürriyeti tahdid edici cezalardan, Askerî Ceza Kanununun 39/3 nû maddesi şumulüne girip de umumî ceza evlerinde çektirilmesi gereken cezalarda, infaz merciinin, âmiri adlîler olduğunda bir tereddüt kalmamaktadır.

İnfaz mahallinin umumî ceza evi olması âmiri adlîlerin infaz salâhiyetlerini ref'etmektedir.

Bundan başka mezkûr hükmü ve düşünüş tarzını Askerî Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 280/sonuncu maddesini de teyid etmekte ve askerî mahkemelerce verilen şahsi hürriyeti tahdid edici cezaları, Askerî Ceza Kanununun 39 ncu maddesine göre umumî ceza evlerinde çektirilmeleri halinde cumhuriyet müddeiumumilerinin bu mahkûmlar hakkında Umumî Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun infaz hükümlerini tatbik edemeyeceği, 280/sonuncu maddenin mefhumu muhalifinden pek sarîh şekilde anlaşılmaktadır.

Askerî Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 280/sonuncu maddesi askerî mahkemelerce verilen para cezalarını C. müddeiumumileri umumî hükümlere göre infaz ederler demektir.

273 nû maddeden sonra vaz'edilen bu hüküm askerî mahkemelerden verilen şahsi hürriyeti tahdid edici cezaların umumî ceza evlerinde çektirilmeye başlanmaları halinde, C.

Müddeiumumilerinin Umumî Muhakeme Usulünün infaz hükümlerini tatbik edemeyeceklerini, 400 nû maddeye nazaran cezanın tehirine gidebileceklerini ancak para cezalarını, Umumî Muhakeme Usulü Kanununa göre infaz edebileceklerini ifade etmektedir.

Binnetice : Askerî Ceza Mahkemeleri Usulü K. nun 273 ve 280/sonuncu maddeleri muvacehesinde, mesele Millî Müdafa Vekâletinin düşüncesine uygun olarak, tereddüde mahal bırakmıyacak şekilde sarîh bulunduğuandan, tefsire mahal olmadığına ekseriyetle karar verilmiştir.

Umumî Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye Encümeni

Reisi

Bu M. Muharriri

Konya

Çanakkale

H. Özyörük

S. Sezgin

Kâtip

Kocaeli
S. Dinçer

Amasya
İ. Olğaç

Antalya
E. Karan

Aydın

Çankırı

Çoruh

Muhalifim
N. Geveci

C. Boynuk

Muhalifim
M. Önal

Çorum

Denizli

Erzurum

M. K. Biberöglü

İ. Hadımlıoğlu

Z. Çavuşoğlu

Erzurum

İzmir

Kırşehir

H. Ş. İnce

Muhalifim

M. Mahmudoğlu

A. Güngören

Konya

Kütahya

Muğla

Müstenkifim

Muhalifim

N. Özsan

T. F. Baran

S. S. Nasuhoğlu

Sivas

Yozgad

Ş. Ecevit

M. Ataman